

Návrh na uzatvorenie Zmluvy o sídle medzi vládou Slovenskej republiky
a
Európskym orgánom práce
(Príloha)

Na základe uznesenia vlády SR č. 579 k návrhu kandidatúry Slovenskej republiky na sídlo Európskeho orgánu práce, *angl. European Labour Authority*, (ďalej len „ELA“) zo dňa 12. decembra 2018, ktorým vláda Slovenskej republiky uložila ministrovi práce, sociálnych vecí a rodiny SR pripraviť spoločne so zainteresovanými rezortmi ponuku kandidatúry Slovenskej republiky na zriadenie sídla ELA v Bratislave, sa Slovenská republika aktívne zapojila do výberu sídla ELA prípravou ponuky v rámci súťaže o získanie sídla.

Vítazným členským štátom sa stala Slovenská republika, a to nadpolovičnou väčšinou zástupcov členských štátov. Rozhodnutie prijaté vzájomnou dohodou medzi zástupcami vlád členských štátov (EÚ) 2019/1199 z 13. júna 2019 o umiestnení sídla Európskeho orgánu práce (Ú. v. EÚ L 189, 15.7.2019) formálne potvrdilo, že sídlo ELA sa bude nachádzať v hlavnom meste Slovenskej republiky, v Bratislave.

V nadväznosti na rozhodnutie o sídle ELA nadobudlo účinnosť nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1149 z 20. júna 2019, ktorým sa zriaďuje Európsky orgán práce a ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 883/2004, (EÚ) č. 492/2011 a (EÚ) 2016/589 a ktorým sa zrušuje rozhodnutie (EÚ) 2016/344, publikované 11. júla 2019 vo vestníku EÚ, (ďalej len „nariadenie (EÚ) 2019/1149“). S nadobudnutím účinnosti nariadenia (EÚ) 2019/1149 tak koncom júla 2019 došlo k oficiálnemu spusteniu procesu zriaďovania sídla ELA v Bratislave a začali sa oficiálne rokovania o medzinárodnej zmluve, ktorá stanovuje právny základ pre budúcu činnosť ELA na Slovensku.

V zmysle relevantných ustanovení nariadenia (EÚ) 2019/1149 je potrebné dojednať ustanovenia týkajúce sa priestorov, ktoré sa majú zabezpečiť na účely sídla ELA v hostiteľskom členskom štáte, ako aj osobitné predpisy, ktoré sa vzťahujú na výkonného riaditeľa, členov správnej rady, zamestnancov a ich rodinných príslušníkov. Tieto ustanovenia sú uvedené v dohode o sídle medzi ELA a hostiteľským členským štátom, ktorá sa uzavrie najneskôr do 1. augusta 2021.

Hostiteľský členský štát ELA má povinnosť zaistiť čo najlepšie podmienky pre jeho plynulé a efektívne fungovanie vrátane viacjazyčného európsky orientovaného vzdelávania a vhodných dopravných spojení. Z pohľadu právneho poriadku Slovenskej republiky ide o medzinárodnú zmluvu prezidentskej povahy podľa článku 7 Ústavy Slovenskej republiky, ktorá má prednosť pred zákonmi a pred jej ratifikáciou sa vyžaduje súhlas Národnej rady Slovenskej republiky. Táto zmluva je medzinárodnou politickou zmluvou podľa článku 7 ods. 4 Ústavy SR a zároveň medzinárodnou zmluvou, ktorá priamo zakladá práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb podľa článku 7 ods. 5 Ústavy SR. Zmluva je základným právnym rámcom odzrkadľujúcim záväzky hostiteľského štátu voči Európskemu orgánu práce.

Následne uznesením vlády SR č. 511/2019 z 14. 10. 2019, k návrhu na zabezpečenie zriadenia sídla Európskeho orgánu práce v Bratislave uložila vláda SR ministrovi práce, sociálnych vecí a rodiny operatívne zabezpečiť splnenie podmienok, ku ktorým sa Slovenská republika zaviazala vo svojej kandidatúre na sídlo Európskeho orgánu práce v Slovenskej republike.

Z uvedených dôvodov predkladá minister práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky návrh na uzavretie zmluvy o sídle medzi vládou Slovenskej republiky a Európskym orgánom práce (ďalej len „zmluva“), ktorá má zabezpečiť všetky povinnosti vyplývajúce Slovenskej republike zo statusu hostiteľského štátu sídla Európskeho orgánu práce.

Navrhovaná zmluva je štandardnou zmluvou medzi hostiteľským štátom a decentralizovanou agentúrou EÚ. Obsah zmluvy vychádza predovšetkým z Usmernenia o štandardných ustanoveniach pre dohody o sídle decentralizovaných agentúr EÚ z 10. decembra 2013 ako aj Protokolu č. 7 o výsadách a imunitách Európskej únie, pričom upravuje aj práva presahujúce rámec štandardných pravidiel. Špecifickým prvkom tejto zmluvy je záruka poskytnúť benefity, ktoré Slovenská republika prisľúbila v kandidatúre o sídlo ELA.

Z hľadiska osobného rozsahu sa zmluva vzťahuje na Európsky orgán práce ako orgán Európskej únie s právnou subjektivitou, jeho 144 zamestnancov a ich rodinných príslušníkov ako aj iné osoby, ktoré sa podieľajú na plnení úloh ELA. Z hľadiska vecného rozsahu zmluva ustanovuje podmienky, za ktorých vláda SR podporí zriadenie ELA v Bratislave poskytnutím vhodného umiestnenia a inej podpory pre ELA, ako aj výsady a imunity pre ELA, výkonného riaditeľa ELA, zamestnancov ELA a ich rodinných príslušníkov.

Článok 4 ustanovuje sídlo ELA v Bratislave a zaručuje ELA výlučné právo na využívanie týchto priestorov.

Článok 5 ustanovuje, že výsady a imunity, ktoré nie sú uvedené v tejto zmluve sa riadia na základe Protokol č. 7 o výsadách a imunitách Európskej únie.

Články 6 až 9 upravujú nedotknuteľnosť a bezpečnosť ELA, nedotknuteľnosť archívov a uľahčenie komunikácie, používanie vlajky a znaku ELA a zbavenie imunity v konaní.

Článok 10 ustanovuje oslobodenie od daní a ciel ELA. Oslobodenie od dane z pridanej hodnoty a iných nepriamych daní z miestnych nákupov tovarov a služieb pre úradné využitie ELA je zaručené za predpokladu, že hodnota týchto tovarov alebo služieb nie je nižšia ako sedemdesiat (70) eur, vrátane DPH.

Článok 11 ustanovuje uľahčenie vstupu, pobytu a odchodu z územia SR pre výkonného riaditeľa, zamestnancov, ako aj rodinných príslušníkov bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť a tiež pre akékoľvek ďalšie osoby, ktoré sa podieľajú na plnení úloh ELA. Na účely pobytu v SR pre výkonného riaditeľa ELA, zamestnancov ELA a ich rodinných príslušníkov sa ustanovuje v článku 12 postup oznamovania a poskytnutia identifikačných preukazov.

Článok 13 až 17 upravujú štandardné výsady a imunity výkonného riaditeľa a ostatných zamestnancov, podmienky zamestnania rodinných príslušníkov na území SR, vyňatie zamestnancov ELA zo systému sociálneho zabezpečenia v SR, pričom sa nad rámec ustanovuje poskytnutie Asistenčnej služby Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR (MPSVR SR) a nárok na vrátenie DPH kumulatívne najviac do výšky 10 000 eur (za zamestnanca) pre prvých 144 zamestnancov a výkonného riaditeľa v prípade miestnych nákupov tovarov a služieb na osobnú potrebu. Tento nárok môžu uplatniť najneskôr do konca roka 2023.

Príloha tejto zmluvy v časti I. Sídlo Európskeho orgánu práce, zakladá garanciu pre zmluvný rámec nájomnej a podnájomnej zmluvy, ktoré špecifikujú konkrétne zmluvné vzťahy k nebytovým priestorom slúžiacim ako sídlo ELA medzi Slovenskou republikou a ELA.

Súčasťou týchto zmlúv je aj poskytnutie finančných stimulov, ku ktorým sa Slovenská republika zaviazala pri kandidatúre o sídlo ELA s prihliadnutím na požiadavky Európskej komisie. Z tohto dôvodu vláda Slovenskej republiky uznesením č. 511 zo 14. októbra 2019 k návrhu na zabezpečenie zriadenia sídla Európskeho orgánu práce v Bratislave, uložila ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky povinnosť operatívne zabezpečiť splnenie podmienok, ku ktorým sa Slovenská republika zaviazala vo svojej kandidatúre na sídlo Európskeho orgánu práce. Zároveň vláda Slovenskej republiky schválila, aby obchodná spoločnosť MH Invest, s.r.o., so sídlom Mlynské Nivy 44/A, 821 09 Bratislava, IČO: 36 724 530, bola účastníkom nájomnej zmluvy, ktorej predmetom bude nájom nebytových priestorov, v ktorých bude zriadené sídlo Európskeho orgánu práce, a to na strane nájomcu. Po uzatvorení zmluvy o nájme, ELA ako podnájomník uzatvorí zmluvu o podnájme nebytových priestorov so spoločnosťou MH Invest, s.r.o. ako nájomcom.

Následne dňa 12. marca 2021, vláda SR uznesením č. 131/2021 k návrhu na zabezpečenie zriadenia sídla Európskeho orgánu práce v Bratislave (ďalej len „uznesenie č. 131/2021“) schválila znenie nájomnej zmluvy, predmetom ktorej je nájom nebytových priestorov, v ktorých bude zriadené sídlo Európskeho orgánu práce. V zmysle uznesenia č. 131/2021 bola nájomná zmluva podpísaná zmluvnými stranami dňa 24. marca 2021. V súvislosti s finančnými prostriedkami potrebnými na zastabilizovanie sídla Európskeho orgánu práce v Slovenskej republike v rozsahu vyplývajúcom z nájomnej zmluvy, v roku 2021 budú tieto zabezpečené zo zdrojov nájomcu. Výdavky na nájomné na roky 2022 – 2024 sú zahrnuté v návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2022 – 2024 v rámci výdavkov nájomcu, spoločnosti MH Invest, s.r.o. Pre zavŕšenie týchto zmluvných vzťahov je nevyhnutné uzatvorenie zmluvy o sídle medzi vládou Slovenskej republiky a ELA, ako aj uzatvorenie podnájomnej zmluvy, ktoré sa očakávajú do konca augusta 2021.

Príloha zmluvy v časti II. Asistenčná služba, ustanovuje záväzok Slovenskej republiky zabezpečiť Asistenčnú službu, s účelom zabezpečiť, čo najrýchlejšie a najjednoduchšie začlenenie zamestnancov ELA a ich rodinných príslušníkov do života na Slovensku. Zmluva zaručuje asistenčné služby pre prvých 144 zamestnancov ELA a aj pre ich rodinných príslušníkov. Článok 14 zmluvy stanovuje, že za poskytovanie Asistenčnej služby zodpovedá MPSVR SR, ktoré bude poskytovať tieto služby v rozsahu zabezpečujúcom pomoc:

- s ubytovaním;
- pri výbere poskytovateľa zdravotnej starostlivosti;
- pri hľadaní zamestnania pre členov rodiny;
- pri hľadaní zariadenia poskytujúceho predškolské a školské vzdelávanie pre členov rodiny;
- pri dochádzaní za prácou.

Na tento účel Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR uzatvorilo s Európskym orgánom práce Memorandum o poskytovaní asistenčnej služby. Uvedené Memorandum bolo podpísané v Bratislave dňa 29. júna 2021.

Zmluva je svojím obsahom a rozsahom v súlade s právnymi predpismi Slovenskej republiky a všeobecne uznávanými zásadami medzinárodného práva.

Podľa článku 86 písm. d) Ústavy Slovenskej republiky so zmluvou vyslovuje súhlas Národná rada Slovenskej republiky. Zároveň odporúča Národnej rade Slovenskej republiky rozhodnúť, že ide o medzinárodnú zmluvu podľa článku 7 odsek 5 Ústavy Slovenskej republiky, pretože priamo zakladá práva a povinnosti pre fyzické a právnické osoby.

Rokovania o Zmluve o sídle medzi Slovenskou republikou a ELA, intenzívne prebiehali už od júla 2019. Proces negociácií bol počnúc rokom 2020 skomplikovaný pandémiou COVID-19 a súvisiacimi opatreniami zo strany Európskej komisie resp. členských štátov s cieľom spomalenia šírenia vírusu. Rokovania sa preniesli výlučne do online priestoru, čo vzhľadom na mnohostrannosť dojednávanych právnych vzťahov situáciu predĺžilo. Protipandemické opatrenia ovplyvnili aj proces prijímania nových zamestnancov ELA, čo taktiež viedlo k významným časovým posunom pri rokovaní o zmluve a odsúvaní spustenia činnosti ELA priamo z Bratislavy. Uvedené viedlo k ukončeniu expertných rokovaní o dvojstrannej zmluve a dohode delegácií expertov zmluvných strán o konečnom texte zmluvy až v júli 2021.

Z uvedených dôvodov, v záujme umožnenia začatia činnosti ELA v Bratislave v auguste 2021, ako aj s prihliadnutím na predpokladané trvanie ratifikačného procesu zmluvy, sa navrhuje predbežné vykonávanie zmluvy od dátumu jej podpisu zmluvnými stranami do nadobudnutia platnosti.